

การวิเคราะห์งานวิจัยด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Analysis of Research in Curriculum Instruction and Supervision in Faculty of Education, Silpakorn University

พีรวัช ตันไพบูลย์* และ ชนสิทธิ์ สิทธิสุนงนิน
Peerawach Tanpaibul* and Chonasith Sithsungnoen

สาขาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม 73000
Curriculum and Supervision, Faculty of Education, Silpakorn University Nakhon Pathom, Nakhon Pathom 73000

*To Whom correspondence should be address. e-mail: tanpaibul_p@silpakorn.edu

Received: 21 May 2019, Revised: 21 June 2019, Accepted: 10 July 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาคุณภาพงานวิจัยด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ 2) วิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ความรู้ด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทของสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน ยุคปฏิรูปการศึกษา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544-2558) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยและเกณฑ์ประเมินคุณภาพ 2) แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านหลักสูตร และคู่มือลงรหัสข้อมูล 3) แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านการสอน และคู่มือลงรหัสข้อมูล 4) แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านการนิเทศ และคู่มือลงรหัสข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากงานวิจัยจำนวน 295 เรื่อง และเมื่อคัดแยกงานวิจัยตามเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัย ได้ทั้งหมด 215 เล่ม แบ่งเป็นงานวิจัยด้านหลักสูตรจำนวน 30 เล่ม ด้านการสอนจำนวน 173 เล่ม ด้านการนิเทศจำนวน 12 เล่ม วิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ห้อภิมาณ ตามแนวคิดของแกลส (Glass) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์คุณภาพงานวิจัยในระดับดีมาก 2) คุณลักษณะงานวิจัยของงานวิจัยด้านหลักสูตร พบว่า จุดประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตร คือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สร้างหลักสูตร ทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตร จุดประสงค์ในการประเมินหลักสูตร คือ ประเมินหลักสูตรและเปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต คุณลักษณะงานวิจัยของงานวิจัยด้านการสอน พบว่า งานวิจัยทางการสอน ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ The one Group Pretest-Posttest Design มากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากล ผู้วิจัยใช้การพัฒนานวัตกรรมมากที่สุด คุณลักษณะงานวิจัยของงานวิจัยด้านการนิเทศ พบว่า จุดประสงค์ในการนิเทศ คือ ศึกษาความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการสอนของครู เปรียบเทียบความสามารถของครู ก่อนและหลังนิเทศ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ศึกษาความคิดเห็นของครู และศึกษาความคิดเห็นของผู้นิเทศ องค์ความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย พบว่ามีการทำวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตร วิธีสอน และการนิเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สอนและ

ผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยสามารถนำข้อค้นพบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ควรศึกษาถึงความเหมาะสมของหลักสูตร วิธีการสอน การนิเทศและข้อจำกัดต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้

คำสำคัญ: การวิเคราะห์งานวิจัย หลักสูตร การสอน การนิเทศ

Abstract

The purposes of this research were 1. To find the quality of the research course Teaching and supervision 2. To analyze the characteristics and knowledge of the Curriculum Teaching and Supervision. The sample was thesis in Master Degree in curriculum and supervision Department of Curriculum and Teaching Method Educational reform era (Basic Education Curriculum 2001-2015). The research instruments were 1) Research quality evaluation form and quality assessment criteria 2) Research feature recording form and curriculum knowledge and manual to code data 3) Research feature record form and knowledge in teaching and manual to code data 4) Research feature record form and knowledge on supervision and manual to code data. The statistical analysis employed were 295 research, and 215 research papers were selected according to the research selection criteria, divided into 30 research programs in curriculum, 173 teaching areas, 12 for supervision, data analysis, meta-analysis. According to the concept of glass and content analysis

The results of the study 1) The results of the research quality assessment are mostly in the research quality criteria at a very good level. 2) The research feature of the curriculum research found that the purpose of curriculum development is to study basic information. Create a course to test and evaluate courses. The purpose of the course evaluation is to evaluate the curriculum and compare the results of the curriculum evaluation on context, basic factors, production processes. Research features of teaching research found that teaching research use the One Group Pretest-Posttest Design research plan as much as possible, and when considering the universal teaching style. The researcher uses the most innovative development. Research characteristics of the research work on supervision found that the purpose of supervision is to study knowledge and understanding. And teachers' teaching ability compare teachers' abilities before and after supervision. Study student achievement Study the opinions of students study the opinions of teachers and study the opinions of supervisors. Knowledge gained from research synthesis Found that there was a lot of research on curriculum development, teaching methods and supervision which will benefit teachers and those involved in the teaching and learning process which can be applied in the teaching and learning process However, it should study the appropriateness of the curriculum, teaching methods, supervision and limitations before applying.

Keywords: analysis of research, curriculum, teaching, upervision

บทนำ

การวิจัย เป็นการแสวงหาความรู้ความจริงด้วยวิธีการที่มีระบบ มีความเชื่อถือได้โดยอาศัย ระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ที่เป็นคำตอบปัญหาตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างชัดเจน [1] การวิจัยทางการศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้ความรู้ใหม่ การแก้ปัญหาแบบใหม่ หรือคำตอบใหม่ โดยอาศัยกระบวนการ

ที่เชื่อถือได้ และเน้นในเรื่องการจัดการศึกษา เช่น ระบบการศึกษา นโยบายการศึกษา การวางแผนการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษา การนิเทศการศึกษา การเรียนการสอน การวัดประเมินผลการศึกษา สื่อทางการศึกษา [2] จุดมุ่งหมายของการวิจัย คือ เพื่อบรรยาย อธิบาย ทำนาย และควบคุมสภาพการณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น [3] ซึ่งการจำแนกประเภทการวิจัยทางการศึกษานั้นจะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่นำมาใช้ในการจำแนก เมื่อใช้การจัดกระทำกับผลการวิจัยเป็นเกณฑ์ จำแนกการวิจัยทางการศึกษาได้เป็น 2 ประเภท คือ การวิจัยเพื่อแสวงหาผลวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยทั่ว ๆ ไป กับการสังเคราะห์ผลวิจัย (Research Synthesis) ซึ่งหมายถึงการนำผลวิจัยที่เกี่ยวข้องกัน มาสังเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนในเรื่องนั้น ๆ หากใช้องค์ประกอบการศึกษาเป็นเกณฑ์ จำแนกการวิจัยทางการศึกษาได้เป็น การวิจัยนโยบาย การวิจัยหลักสูตร การวิจัยจุดมุ่งหมายทางการศึกษา การวิจัยการเรียน การวิจัยการสอน การวิจัยสื่อการสอน การวิจัยการวัดผล และการวิจัยประเมินผลการศึกษา [2] ซึ่งสอดคล้องกับ [4] ที่ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วย การวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และอาจแบ่งแยกออกเป็นการวิจัยองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ การวิจัยและประเมินหลักสูตร การวิจัยเกี่ยวกับนักเรียน การวิจัยเกี่ยวกับครู การวิจัยเกี่ยวกับการสอน การวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในโรงเรียน การวิจัยเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนหลักสูตรของสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ที่จัดการเรียนการสอนมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีการศึกษา 2528 จนถึงปัจจุบัน มีโครงสร้างของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2556) ดังนี้ เป็นหลักสูตรแผน ก แบบ ก 2 คือ เป็นแผนการศึกษาที่เน้นการทำวิจัย ประกอบด้วย หมวดวิชาพื้นฐาน 9 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะด้าน 21 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตมหาบัณฑิตทางการศึกษาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตร การสอน และการนิเทศ เพื่อผลิตมหาบัณฑิตให้มีทักษะการเป็นนักพัฒนาหลักสูตร ผู้สอนมืออาชีพและศึกษานิเทศก์ มีอาชีพ เพื่อให้มหาบัณฑิตผลิตงานวิจัยและผลงานทางวิชาการด้านหลักสูตร การสอน และการนิเทศ เพื่อให้มหาบัณฑิตมีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพนักพัฒนาหลักสูตร ผู้สอนและวิชาชีพศึกษานิเทศก์ [5]

จากการสำรวจงานวิจัยของหลักสูตรของสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า สามารถจำแนกงานวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) งานวิจัยด้านหลักสูตร 2) งานวิจัยด้านการสอน 3) งานวิจัยด้านการนิเทศ โดยในกลุ่มงานวิจัยแต่ละด้านพบว่านักศึกษามีหัวข้องานวิจัยที่คล้ายกัน จากการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยในแต่ละด้านทั้งงานวิจัยด้านหลักสูตร ด้านการสอน และด้านการนิเทศ ทำให้ผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอที่จะใช้การวิเคราะห์งานวิจัย (analysis of research) ซึ่งเป็นระเบียบวิธีวิจัยวิธีหนึ่งที่จะช่วยในการศึกษาหาความจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น จากการรวบรวมงานวิจัยหลายเรื่อง ที่ศึกษาปัญหาวิจัยเดียวกันมาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติหรือวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และหาข้อสรุปเพื่อตอบปัญหาวิจัยนั้น ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ การวิเคราะห์อภิมาน (Meta-analysis) เป็นวิธีการวิจัยแบบหนึ่งที่มีนักศึกษาค้นคว้าหาข้อสรุปของผลการวิจัย โดยวิธีการสังเคราะห์ผลงานการวิจัยเชิงปริมาณหลาย ๆ เรื่อง ที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน โดยใช้สถิติที่เป็นดัชนีมาตรฐานที่นักวิจัยสร้างขึ้นแทนข้อค้นพบจากการวิจัยแต่ละเรื่องมาสังเคราะห์สรุปผลการวิจัยทั้งหมด เพื่อตอบปัญหาการวิจัยที่สนใจ [6, 2 และ 8] การวิเคราะห์อภิมานเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีความซับซ้อน และผลการวิเคราะห์ที่ได้นั้นเป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีเงื่อนไข ซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของการวิเคราะห์ อภิมานที่จัดว่าเป็นนวัตกรรมที่สำคัญที่ได้รับการพัฒนาขึ้นในวงการการสังเคราะห์งานวิจัย ทำให้การวิเคราะห์อภิมานมีลักษณะที่แตกต่างจากงานวิจัยโดยทั่วไป สำหรับการปริทัศน์งานวิจัย แม้ว่าจะได้ผลการปริทัศน์ที่ลุ่มลึก แต่ผลการวิจัยที่ได้ไม่มีการระบุขนาดของความสัมพันธ์ที่เป็นรูปธรรมชัดเจนเหมือนเช่นในการวิเคราะห์อภิมาน นอกจากนี้ การวิเคราะห์อภิมานมีประโยชน์สำคัญ ๆ สามารถสรุปได้ 4 ประการ คือ

1) ให้ผลวิเคราะห์ที่เป็น ประโยชน์สูง เชื่อถือได้ เนื่องจากวิธีวิเคราะห์เป็นระบบ ใช้สังเคราะห์งานวิจัยจำนวนมากได้
2) วิธีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบทำให้เห็นส่วนที่ขาดหายไปในส่วนต่าง ๆ ของปรากฏการณ์ที่ศึกษา 3) ให้ข้อค้นพบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปรับกับผลวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ซึ่งข้อค้นพบนี้หาไม่ได้จากงานวิจัยเพียงเรื่องเดียว 4) ถ้ามีงานวิจัยเรื่องหนึ่ง ให้ผลต่างจากงานวิจัยส่วนใหญ่ การวิเคราะห์ห่อภิมาณมีกระบวนการตรวจสอบหาสาเหตุได้ ทำให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในแง่มุมอื่น ๆ ต่อไป [6] การวิเคราะห์ห่อภิมาณสามารถทำการวิเคราะห์ได้กับงานวิจัย ประเภทเชิงทดลอง และเชิงสหสัมพันธ์เท่านั้น และส่วนงานวิจัยอื่น ๆ ที่ไม่อาจทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณได้ จะสรุปสาระสำคัญ ๆ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นวิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้กระบวนการหลายแบบมาสรุปอ้างอิงผลที่ได้จากข้อความ มีหลักสำคัญ คือ การจำแนกคำ กลุ่มคำ ประโยคข้อความเข้ากลุ่ม จากนั้นจัดกลุ่มนำเสนอข้อค้นพบพร้อมทั้งแปลความหมาย [1] โดยมี 2 ขั้นตอน คือ 1) การแปลภาษาเป็นข้อมูลโดยการแยกเนื้อหาสาระออกเป็นประเด็นต่าง ๆ 2) การแปลข้อมูลออกเป็นตัวเลขโดยแปล เป็นจำนวนความถี่ ค่าคะแนน และหาความสัมพันธ์โดยใช้วิธีทางสถิติจะทำให้ได้ข้อมูลลักษณะเชิงบรรยายพรรณนา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร การสอน และการนิเทศ เพื่อนำไปใช้ต่อไปและเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตร การสอนและการนิเทศ และจะเห็นได้ว่างานวิจัยเป็นเอกสารวิชาการที่มีความสำคัญยิ่งในการศึกษาระดับ บัณฑิตศึกษา นอกจากจะเป็นเอกสารรายงานผลการศึกษาวิจัยของนิสิต นักศึกษาแล้ว ยังเป็น เอกสารอ้างอิงทางวิชาการที่ก่อให้เกิดความงอกงามและพัฒนาทางด้านวิชาการอย่างไม่หยุดยั้ง [7] จากการศึกษาพบว่างานวิจัยทางการศึกษาในปัจจุบันส่วนใหญ่นั้นเป็นงานวิจัยที่ทำเป็นวิทยานิพนธ์ เห็นได้จากงานวิจัยของ [8] ได้สังเคราะห์งานวิจัยด้านการเรียนการสอนในช่วงปีการศึกษา 2507-2536 จำนวน 5,848 เรื่อง พบว่างานวิจัย ส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 88 เป็นงานวิจัยที่ทำเป็นวิทยานิพนธ์จากสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่างานวิจัยของสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ วิเคราะห์งานวิจัยของสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรมาก่อน ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการวิเคราะห์งานวิจัยทางด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร ครู อาจารย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงสนใจการวิเคราะห์งานวิจัยทางด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อศึกษาว่าคุณภาพงานวิจัยด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศอยู่ในระดับใดและเป็นอย่างไร และคุณลักษณะและองค์ความรู้ด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศคิดเป็นร้อยละเท่าใดและเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อหาคุณภาพงานวิจัยด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะและองค์ความรู้ด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาคุณภาพงานวิจัยด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศและเพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะ

และองค์ความรู้ด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรในการวิจัย ประชากรในการงานวิจัยครั้งนี้ คือ งานวิจัยระดับปริญญาโทของสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2544-2558 จำนวน 295 เล่ม โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัย ดังนี้ 1) เป็นงานวิจัยระดับปริญญาโทของสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2544-2558 ที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นต้นไป 2) เป็นงานวิจัยด้านหลักสูตร การสอน และการนิเทศ และมีขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) เป็นงานวิจัยที่ได้จากการสืบค้นบนฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร (Thesis Online) <http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis> 2) เป็นงานวิจัยที่สามารถสืบค้นฉบับสมบูรณ์ (Full Text) ได้ 3) เป็นงานวิจัยระดับปริญญาโทของสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2544-2558 3.1) เป็นงานวิจัยที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นต้นไป 3.2) เป็นงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานวิจัยตามเกณฑ์คะแนนรูบริคส์ (Scoring Rubric) โดยใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ปรับปรุงมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย โดยมีผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ชุด คือ 1) แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยและเกณฑ์ประเมินคุณภาพ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 2) แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านหลักสูตร และคู่มือลงรหัสข้อมูล มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 3) แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านการสอน และคู่มือลงรหัสข้อมูล มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 4) แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านการนิเทศ และคู่มือลงรหัสข้อมูล มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง พร้อมกับการบันทึกรายละเอียดข้อมูลต่าง ๆ ตามขั้นตอนต่อไปนี้ 3.1) ผู้วิจัยทำการสืบค้นงานวิจัยระดับปริญญาโทของสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2544-2558 จากฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร (Thesis Online) <http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis> 3.2) ผู้วิจัยทำการอ่านวิจัยตลอดทั้งเล่มให้ละเอียดในทุกส่วนของงานวิจัย และงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัย โดยเป็นงานวิจัยที่ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นต้นไป เป็นงานวิจัยด้านหลักสูตร การสอน และการนิเทศ 3.3) ผู้วิจัยประเมินคุณภาพงานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกงานวิจัยตามแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยและนำมาวิเคราะห์เฉพาะงานวิจัยที่มีผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป 3.4) ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลงานวิจัยด้านหลักสูตรลงแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านหลักสูตร ตามคู่มือลงรหัสข้อมูล 3.5) ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลงานวิจัยด้านการสอนลงแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านการสอน ตามคู่มือลงรหัสข้อมูล 3.6) ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลงานวิจัยด้านการนิเทศลงแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านการนิเทศ ตามคู่มือลงรหัสข้อมูล 3.7) นำข้อมูลจากแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านหลักสูตร การสอน และการนิเทศ มาทำการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

1) การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์งานวิจัยด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร” ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยจาก website ของมหาวิทยาลัยศิลปากร <http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis> โดยเป็นผลงานวิจัยระดับปริญญาโทของสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2544-2558 จำนวน 295 เล่ม แบ่งเป็นงานวิจัยด้านหลักสูตรจำนวน 41 เล่ม

ด้านการสอนจำนวน 211 เล่ม ด้านการนิเทศจำนวน 15 เล่ม ด้านอื่น ๆ จำนวน 28 เล่ม เช่น การประเมินโครงการ การพัฒนาคู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรมท้องถิ่น แนวโน้มจริยธรรมครู เป็นต้น และเมื่อประเมินคุณภาพ งานวิจัยตามเกณฑ์ประเมินงานวิจัย ได้ทั้งหมด 215 เล่ม แบ่งเป็นงานวิจัยด้านหลักสูตรจำนวน 30 เล่ม ด้านการสอน จำนวน 173 เล่ม ด้านการนิเทศจำนวน 12 เล่ม ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานวิจัยในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป จำนวน 215 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์คุณภาพ งานวิจัยในระดับดีมาก

2) คุณลักษณะงานวิจัยของงานวิจัยด้านหลักสูตร พบว่าจุดประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตร คือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สร้างหลักสูตร ทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตร จุดประสงค์ในการประเมินหลักสูตร คือ ประเมินหลักสูตรและเปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตร ด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต คุณลักษณะงานวิจัยของงานวิจัยด้านการสอน พบว่า งานวิจัยทางด้านการสอน ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ The one Group Pretest-Posttest Design มากที่สุด และเมื่อพิจารณาตามรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากล ผู้วิจัยใช้การพัฒนานวัตกรรมมากที่สุด คุณลักษณะงานวิจัยของงานวิจัยด้านการนิเทศ พบว่า จุดประสงค์ในการนิเทศ คือ ศึกษาความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการสอน ของครู เปรียบเทียบความสามารถของครู ก่อนและหลังนิเทศ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ศึกษาความคิดเห็นของครู และศึกษาความคิดเห็นของผู้นิเทศ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์งานวิจัย พบว่ามีการทำวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตร วิธีสอน และการนิเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะประโยชน์แก่ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยสามารถนำข้อค้นพบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ควรศึกษาถึงความเหมาะสมของหลักสูตร วิธีการสอน การนิเทศและข้อจำกัดต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้

สรุปผลการวิจัย

จากการการวิเคราะห์งานวิจัยด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย

เนื้อหาสาระที่ประเมิน/กลุ่มงานวิจัย	ด้านหลักสูตร (N=30)		ด้านการสอน (N=173)		ด้านการนิเทศ (N=12)		ภาพรวม (N=215)		แปลคุณภาพ
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย	4.95	0.11	4.97	0.07	5.00	0.00	4.97	0.07	ดีมาก
2. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4.58	0.78	4.64	0.67	4.52	0.89	4.63	0.70	ดีมาก
3. วิธีการดำเนินการวิจัย	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	ดีมาก
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	ดีมาก
5. การสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	ดีมาก
6. การนำเสนอรายงานวิจัย	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	5.00	0.00	ดีมาก
รวม	4.92	0.33	4.94	0.28	4.93	0.36	4.93	0.29	ดีมาก

1. คุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านหลักสูตร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณลักษณะงานวิจัยด้านหลักสูตร

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของงานวิจัยด้านหลักสูตร	เล่ม	ร้อยละ
1. เพศผู้วิจัย เป็น เพศหญิง มากที่สุด	23	76.67
2. ปีที่พิมพ์เผยแพร่ เป็น ปี 2545 และ 2553 มากที่สุด	5	16.67
3. รูปแบบงานวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย เป็น การวิจัยแบบ R&D มากที่สุด	25	83.33
4. สมมติฐานการวิจัย ตั้งสมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง มากที่สุด	17	56.67
5. แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ด้านหลักสูตร แนวคิดของสังัด อุทรานันท์ มากที่สุด	22	73.33
6. แบบแผนการวิจัย ใช้แบบแผน The One-Group Pretest-Posttest Design มากที่สุด	22	73.33
7. สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียน มากที่สุด	19	51.06
8. ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับประถมศึกษา มากที่สุด	13	43.33
9. เนื้อหางานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นด้านการพัฒนาหลักสูตร มากที่สุด	24	80
10. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทุกเล่ม มีการใช้แบบสอบถาม	30	100
11. ตัวแปรตามด้านหลักสูตร เป็นผลการเรียนรู้/ผลสัมฤทธิ์ มากที่สุด	25	83.33
12. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทุกเล่ม ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์	30	100
13. การหาคุณภาพเครื่องมือ ทุกเล่ม มีการหาคุณภาพโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง และค่าความเชื่อมั่น	30	100
14. สถิติที่ใช้ในงานวิจัย ทุกเล่ม มีการหาค่าร้อยละ	30	100

องค์ความรู้ด้านหลักสูตร พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีจุดประสงค์ในการพัฒนาหลักสูตร โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การจัดการศึกษาตามแนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษามกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้การพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ ศึกษาความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านสาระการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล สร้างหลักสูตร โดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ทดลองใช้หลักสูตร โดยการนำหลักสูตรที่พัฒนาไปทดลองใช้ และประเมินผลหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตร โดยการประเมินผลนักเรียนด้านผลการเรียนรู้ ด้านความคิดเห็นของผู้เรียน

มีขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร โดยขั้นที่ 1 ขั้นวิจัย (Research) : การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2) วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3) ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ 4) ศึกษาความต้องการของนักเรียน ด้านสาระการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล 5) ศึกษา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้องในด้านสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล จากผู้บริหาร โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระ และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนา (Development) : การพัฒนาหลักสูตร มีวิธีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง โดยนำข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานดำเนินการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ และนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนำเสนอที่ประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อร่วมพิจารณาอีกครั้ง 2) ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฉบับร่าง โดยผู้เชี่ยวชาญ 3) การปรับปรุงหลักสูตร นำผลการประเมินหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปทดลองใช้ ขั้นที่ 3 ขั้นวิจัย (Research) : การทดลองใช้หลักสูตร มีวิธีการดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1) ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขออนุญาตในการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น 2) ทดลองใช้หลักสูตร 3) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร และขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนา (Development) : การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร มีวิธีการในการประเมินหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ประเมินผลการเรียนรู้ 2) ประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร 3) ประเมินความสามารถ 4) สอบถามความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร

มีผลการวิจัย โดยผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ผลการพัฒนาหลักสูตร ได้หลักสูตรประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ทดลองใช้หลักสูตร โดยดำเนินการทดลองตามหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ และประเมินผลหลักสูตร ก่อนการใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตร ซึ่งมีความแตกต่างกัน

มีข้อเสนอแนะ โดยก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ ควรศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจเพื่อประสิทธิภาพของการนำไปใช้ และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ในหลักสูตรเน้นการฝึกปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานภายในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ควรมีการประชุม เพื่อเสนอผล รายงานผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ครูควรยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการควบคุมดูแลนักเรียน สะท้อนความคิดเห็นและประเมินผล นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จัดอบรมบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ให้ผู้รู้เฉพาะด้านมาเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมจัดกิจกรรมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สถานศึกษาควรขอรับความช่วยเหลือจากแหล่งเรียนรู้ ประเมินผลงานตามสภาพจริง ให้นักเรียนทำผลงานที่หลากหลาย ให้นักเรียนประเมินผลงานด้วยตนเอง ใช้สื่อที่ทันสมัย อบรมเพิ่มความรู้ ให้ผู้ใช้หลักสูตรอยู่เสมอสถานศึกษาศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณ และสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

ด้านการประเมินหลักสูตร มีจุดประสงค์ในการประเมินหลักสูตร โดยประเมินหลักสูตร ด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต เปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต เมื่อจำแนกสถานภาพของผู้ปกครองของผู้เรียน อาชีพ รายได้ เปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตรด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ ผลผลิต เมื่อจำแนกสถานภาพของผู้เรียนตามช่วงชั้นการเรียน เปรียบเทียบผลการประเมินหลักสูตร จำแนกตามสถานภาพระดับการศึกษา อาชีพ ประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้แนวคิด BSC มุมมองด้านนักเรียน ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ด้านพัฒนาบุคลากร มุมมองด้านงบประมาณ และศึกษาการปฏิบัติงานหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้แนวคิด BSC มุมมองด้านนักเรียน ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ด้านพัฒนาบุคลากร มุมมองด้านงบประมาณ

มีขั้นตอนสำคัญในการประเมินหลักสูตร โดยขั้นที่ 1 การประเมินบริบท ได้แก่ นโยบายของเขตพื้นที่การศึกษา และสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน ขั้นที่ 2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น ได้แก่ วัสดุทัศน ทัศนกิจ เป้าหมาย หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงสร้างของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถของครู ความพร้อมของ สื่อการเรียนรู้ ความพร้อมของสถานที่ ความร่วมมือจากชุมชนขั้นที่ 3 การประเมินกระบวนการ ได้แก่ การดำเนินการ ใช้หลักสูตร การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร และขั้นที่ 4 การประเมินผลผลิต ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ทักษะความสามารถ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มีผลการวิจัย โดยผลการประเมินโดยภาพรวมและรายด้านมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมเมื่อจำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครอง แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบ การประเมินหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมเมื่อจำแนกตามสถานภาพของผู้เรียนตามช่วงชั้นการเรียนพบว่า แตกต่างกัน ประเมินผลหลักสูตร ก่อนและหลังมีความแตกต่างกัน ผลการประเมินโดยภาพรวมและรายด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และศึกษาการปฏิบัติงานหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้แนวคิด BSC มุมมอง ด้านนักเรียน ด้านกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ด้านพัฒนาบุคลากร มุมมองด้านงบประมาณ อยู่ในระดับดี

มีข้อเสนอแนะ โดยผู้สอนควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ควรจัดครูผู้สอนตรงตามวุฒิ ส่งครูอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ปรับปรุงซ่อมแซมสื่อและอุปกรณ์การสอน ผู้สอนควรใช้ทักษะทางภาษาให้มี ประสิทธิภาพ ควรให้การนิเทศและข้อเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ปรับโครงสร้างเวลาเรียน ให้เหมาะสม เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เน้นฝึกปฏิบัติ เน้นการประเมินตามสภาพจริง ส่งเสริมให้มีการแข่งขันทางวิชา ต่าง ๆ ฝึกผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ส่งเสริมสื่อสารภาษาอังกฤษในโรงเรียน ควร ประเมินหลักสูตรจำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้จำแนกตามช่วงชั้น และแผนการเรียน สอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชน มีการศึกษาการปฏิบัติงานตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินรูปแบบการประเมินอื่น ๆ

2. คุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านการสอน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คุณลักษณะงานวิจัยด้านการสอน

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของงานวิจัยด้านการสอน	เล่ม	ร้อยละ
1. เพศผู้วิจัย เป็น เพศหญิง มากที่สุด	142	82.08
2. ปีที่พิมพ์เผยแพร่ เป็น ปี 2549 มากที่สุด	27	15.61
3. รูปแบบงานวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบทดลอง มากที่สุด	121	69.94
4. สมมติฐานการวิจัย มีการตั้งสมมติฐานการวิจัยแบบไม่มีทิศทาง มากที่สุด	123	71.10
5. แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ด้านการสอน วิธีสอน/เทคนิค/รูปแบบการสอน เป็นการพัฒนา ชุดการเรียนรู้ ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึก มากที่สุด	42	24.28
6. แบบแผนการวิจัย ใช้แบบแผนการวิจัย The One Group Pretest-Posttest Design มากที่สุด	141	81.50
7. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย มากที่สุด	117	67.63

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของงานวิจัยด้านการสอน	เล่ม	ร้อยละ
8. สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียน <u>มากที่สุด</u>	171	98.84
9. ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา <u>มากที่สุด</u>	103	59.54
10. เนื้อหางานวิจัยเกี่ยวกับการสอน อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย <u>มากที่สุด</u>	43	24.86
11. ตัวแปรตามด้านการสอน เป็นตัวแปรตามด้านความคิดเห็น <u>มากที่สุด</u>	161	93.06
12. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบทดสอบ <u>มากที่สุด</u>	161	93.06
13. การหาคุณภาพเครื่องมือ <u>ทุกเล่ม</u> ใช้ค่าความเที่ยงตรง ค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย และค่าดัชนีความสอดคล้อง	173	100
14. สถิติที่ใช้ในงานวิจัย <u>ทุกเล่ม</u> มีการหาค่าเฉลี่ย และการทดสอบค่า t-test	173	100

องค์ความรู้ด้านการสอน พบว่า เมื่อพิจารณาตามรูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากล ผู้วิจัยใช้การพัฒนาวัตกรรม มากที่สุด จำนวน 55 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 31.79 อีกทั้งงานวิจัยด้านการสอนยังสามารถเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลของงานวิจัยเชิงทดลองที่มีตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้/ผลสัมฤทธิ์ จำแนกตามวิธีสอน งานวิจัยใช้วิธีสอนแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT มากที่สุด จำนวน 3 เล่ม ร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ วิธีสอนแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC และการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 2 เล่ม ร้อยละ 22.22 ตามลำดับ และค่าขนาดอิทธิพลในภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกระดับชั้น วิธีสอนแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ส่งผลต่อผลการเรียนรู้/ผลสัมฤทธิ์สูงที่สุด ($\bar{d}=6.22, S_d^2=9.02$) และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละวิธีสอน พบว่างานวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ส่งผลต่อผลการเรียนรู้/ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ 3.45 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีสอนแบบปกติ งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ส่งผลต่อผลการเรียนรู้/ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ 2.04 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีสอนแบบปกติ งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค CIRC ส่งผลต่อผลการเรียนรู้/ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ 2.00 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีสอนแบบปกติ และงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีสอนแบบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ส่งผลต่อผลการเรียนรู้/ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ 6.22 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีสอนแบบปกติ

เมื่อเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลของงานวิจัยเชิงทดลองที่มีตัวแปรตาม คือ ความสามารถ/ทักษะ จำแนกตามวิธีสอน งานวิจัยใช้วิธีสอนแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมากที่สุด จำนวน 3 เล่ม ร้อยละ 100.00 และค่าขนาดอิทธิพลในภาพรวมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกระดับชั้น วิธีสอนแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเป็นบวก ($\bar{d} = 3.40, S_d^2 = 0.24$) แสดงว่าวิธีสอนแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งผลต่อความสามารถ/ทักษะสูงกว่าวิธีสอนแบบปกติ 3.40 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวิธีสอนแบบปกติ และเมื่อพิจารณารายละเอียดละงานวิจัย พบว่า มีค่าขนาดอิทธิพลเป็นบวกทั้งหมด โดยมีค่าขนาดอิทธิพลสูงสุดคือ 4.29 รองลงมา คือ 3.38 และต่ำสุด คือ 3.02

3. คุณลักษณะงานวิจัย และองค์ความรู้ด้านการนิเทศ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คุณลักษณะงานวิจัยด้านการนิเทศ

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคุณลักษณะของงานวิจัยด้านการนิเทศ	เล่ม	ร้อยละ
1. เพศผู้วิจัย เป็น เพศหญิง มากที่สุด	11	91.67
2. ปีที่พิมพ์เผยแพร่ เป็น ปี 2549 มากที่สุด	3	25
3. รูปแบบงานวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย เป็น การวิจัยแบบทดลอง มากที่สุด	12	100
4. สมมติฐานการวิจัย มีการตั้งสมมติฐานแบบไม่มีทิศทาง มากที่สุด	7	58.33
5. แนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ด้านการนิเทศ ใช้การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ มากที่สุด	8	66.67
6. แบบแผนการวิจัย <u>ทุกเล่ม</u> เป็นแบบแผนการวิจัย The One-Group Pretest-Posttest Design	12	100
7. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ไม่ระบุวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง มากที่สุด	8	66.67
8. สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง เป็น ครูและนักเรียน มากที่สุด	11	91.67
9. ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง เป็น ระดับชั้นประถมศึกษา มากที่สุด	7	58.33
10. เนื้อหางานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศ <u>ทุกเล่ม</u> เป็น ด้านกระบวนการนิเทศ	12	100
11. ตัวแปรตามด้านการนิเทศ <u>ทุกเล่ม</u> เป็นตัวแปรตามด้านผลการเรียนรู้ ด้านความสามารถ ด้านทักษะ และด้านความคิดเห็น	12	100
12. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย <u>ทุกเล่ม</u> มีการใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน และ สทนากลุ่ม	12	100
13. การหาคุณภาพเครื่องมือ <u>ทุกเล่ม</u> มีการหาค่าความเที่ยงตรง ค่าความเชื่อมั่น ค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย และดัชนีความสอดคล้อง	12	100
14. สถิติที่ใช้ในงานวิจัย <u>ทุกเล่ม</u> มีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t-test	12	100

องค์ความรู้ด้านการนิเทศ พบว่า มีจุดประสงค์ในการนิเทศ โดยศึกษาความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการสอนของครูเปรียบเทียบกับความสามารถของครู ก่อนและหลังนิเทศ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ศึกษาความคิดเห็นของครู และศึกษาความคิดเห็นของผู้นิเทศ

มีขั้นตอนสำคัญในการนิเทศ โดยประชุมก่อนการสังเกต โดยปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นที่น่าสนใจ ให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศ รวมไปถึงการวางแผนการดำเนินการนิเทศ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แผนการนิเทศ กำหนดเครื่องมือในการสังเกตการสอน จัดทำปฏิทินสำหรับสังเกตการสอนและการประชุม การสังเกตการสอน ดำเนินการสังเกตการสอนตามแผนการนิเทศโดยสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู วิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอนโดยวิเคราะห์ผลที่ได้จากการสังเกตและร่วมกันพิจารณาพฤติกรรมที่ต้องคงไว้หรือเปลี่ยนแปลง และประชุมหลังการสอน เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับผลการสังเกตและพิจารณายุทธวิธีการแก้ปัญหาของครูในเรื่องต่อไป

มีผลการวิจัย โดยหลังได้รับการนิเทศครูมีความรู้ ความเข้าใจและความสามารถเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น ผลการเรียนรู้/ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนก่อนและหลังแตกต่างกัน นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดี สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครูเพิ่มขึ้นในระดับสูงทุกด้าน ครูผู้สอนมีความคิดเห็น เห็นด้วยมาก และผู้นิเทศเห็นด้วยอย่างมาก ต่อกระบวนการนิเทศ

มีข้อเสนอแนะ โดยต้องดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การนิเทศภายใน โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการนิเทศการสอนและเนื้อหาสาระวิชา โดยมีผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระร่วมในการนิเทศ เพื่อเปิดโอกาสในครูได้รับความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ผู้นิเทศควรสร้างความเข้าใจและการยอมรับให้เกิดขึ้นในคณะครู และควรส่งเสริมสนับสนุนการนิเทศโดยตรง เป็นความสมัครใจของครูผู้สอน ไม่มีการบังคับ ต้องดำเนินการนิเทศในภาคเรียนที่โรงเรียนมีกิจกรรมน้อย เพื่อไม่ให้ครูรู้สึกว่ามีภาระมากเกินไป และครูผู้นิเทศ ต้องมีความรู้ ความสามารถด้านเทคนิค วิธีดำเนินการนิเทศการสอนอย่างแท้จริง

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร การสอนและการนิเทศ จำนวน 215 เรื่อง พบว่าในภาพรวมเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการสอนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ว่า “ผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน มีคุณธรรมเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาทางด้านหลักสูตรและการสอน” อีกทั้งงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [9] ที่ทำการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหัศจรรย์ สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างปี พ.ศ. 2525-2539 พบว่า ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง มากที่สุด (ร้อยละ 37.57) นอกจากนี้เครื่องมือในการวิจัยส่วนใหญ่เป็นแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์แบบสังเกต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [10] ที่วิเคราะห์วิทยานิพนธ์ด้านการวิจัยการศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยพบว่าส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ด้านงานวิจัยทางด้านหลักสูตร มีรูปแบบงานวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา Research and Development, R&D) แบบแผนงานวิจัย The One-Group Pretest-Posttest Design โดยมีเนื้อหางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรมากที่สุด เนื่องจากการวิจัยและพัฒนา เป็นวิธีการที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาและทดลองใช้จน ได้ผลเป็นที่น่าสนใจแล้วจึงนำไปเผยแพร่ใช้ในวงกว้างเพื่อพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น [11] กล่าวไว้ว่า จุดประสงค์ของการวิจัยและพัฒนาไม่ใช้อยู่ที่การทดสอบทฤษฎี แต่อยู่ที่การพัฒนาสิ่งต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ในโรงเรียน

ด้านงานวิจัยทางการสอน มีรูปแบบงานวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนงานวิจัย The One-Group Pretest-Posttest Design โดยใช้กระบวนการและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีการ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน ครูผู้สอนพยายามหารูปแบบวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด [12] กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้โดยพยายามจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ได้ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สื่อ และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

ด้านงานวิจัยทางการนิเทศ ใช้รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ โดยเป็นการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือครูและนักเรียน มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการสอนและทักษะการนิเทศแก่ครูอย่างเป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการนิเทศการสอนให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ให้เกิดความมั่นใจว่าการนิเทศการสอนสามารถช่วยครูแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน

ได้มุ่งพัฒนาให้เป็นเครื่องมืออาชีพอย่างมาตรฐานให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากที่สุด [13] กล่าวว่าการบวนการนิเทศแบบร่วมพัฒนานวิชาชีพเป็นปฏิสัมพันธ์ทางการนิเทศ บนพื้นฐานของสัมพันธภาพแห่งการร่วมคิดร่วมทำ ฟังพา ช่วยเหลือ ขอมรับซึ่งกันและกัน ให้เกียรติและจริงจังต่อกัน อันส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์งานวิจัยทางด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศพบว่ามีการทำวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตร วิธีสอน และการนิเทศเป็นจำนวนมาก ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยสามารถนำข้อค้นพบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ควรศึกษาถึงความเหมาะสมของหลักสูตร วิธีการสอน การนิเทศและข้อจำกัดต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้

2. ข้อค้นพบที่ได้จากการวิเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้ ในส่วนของรูปแบบวิธีสอนในกลุ่มสาระต่าง ๆ พบว่ามีการสอนโดยใช้นวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยรูปแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL เนื่องจากสามารถนำมาใช้ได้หลายวิชา มีการวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอนทำให้ผู้เรียนเข้าใจง่าย ดังนั้นครูสามารถนำข้อค้นพบดังกล่าวไปปรับใช้เป็นเทคนิคในการสอน จะช่วยให้กระบวนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยทางด้านหลักสูตร การสอนและการนิเทศ ซึ่งถือว่าเป็นการวิเคราะห์ที่แสดงภาพรวมของงานวิจัย ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับเนื้อหาการสอนต่าง ๆ ได้แก่ การสอนภาษาไทย การสอนคณิตศาสตร์ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการสอนได้โดยตรง

2. การวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสูตร การสอนและการนิเทศ ถือได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา เนื่องจากได้ข้อสรุปจากงานวิจัยหลายๆ ด้าน ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการวิเคราะห์งานวิจัยในหลายๆ สาขาวิชา

3. การวิเคราะห์งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับอื่น ๆ เช่น การศึกษาปฐมวัย การศึกษานอกระบบ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- [1] นางลัดขันธ์ วิรัชชัย. พรหมแดนความรู้ด้านการวิจัยและสถิติ. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา; 2543
- [2] อุทุมพร จามรมาน. การวิจัยทางการศึกษา ในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน หน่วยที่ 1-4 หน้า 1-55 พิมพ์ครั้งที่ 8. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช; 2551
- [3] มาเรียม นิลพันธุ์. วิธีวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร; 2557.
- [4] ประพนธ์ เกียรติภูม. แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน หน่วยที่ 8-11 หน้า 4-87 พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช; 2551.

- [5] มหาวิทยาลัยศิลปากร. บัณฑิตวิทยาลัย. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ. [เข้าถึงเมื่อ 12 กรกฎาคม]. เข้าถึงได้จาก : http://www.graduate.su.ac.th/images/course/master/26_Master.pdf
- [6] นงลักษณ์ วิรัชชัย. การวิเคราะห์ห่อภิมาณ Meta-Analysis. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2542.
- [7] บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. โครงการตำราคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น; 2546.
- [8] วราภรณ์ บวรศิริ และสุมิตรา อังวัฒนกุล. รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการสอนในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; 2541.
- [9] บวร ใจปล้ำ. การวิเคราะห์วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยขอนแก่น ระหว่างปี พ.ศ. 2525-2539. [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2543.
- [10] ศรีสุดา ปรงหอม. วิเคราะห์วิธีวิทยาการวิจัยของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิจัยทางการศึกษาของ มหาวิทยาลัยในประเทศไทยที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2534-2543. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต]. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2545.
- [11] วัลญา วิศาลภรณ์. การวิจัยการศึกษา: หลักการและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: คอมแพคท์พริ้นท์; 2541.
- [12] นวลจิตต์ ชาวศิริพิงศ์ และคณะ. ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร: ประมวลสาระ. (บทที่ 5 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ) เอกสารอัดสำเนา: ม.ป.ท.; 2545.
- [13] ศิริวรรณ ฉายะเกษตริน. การนิเทศแบบร่วมพัฒนา: ศาสตร์และศิลป์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศ. กรมสามัญศึกษา; 2544.